

Správa o plnení Programu rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti na roky 2016 – 2020 za rok 2017

MPSVR SR v roku 2017 plnilo úlohy Programu rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti na roky 2016 – 2020 realizáciou nasledujúcich aktivít.

V roku 2017 boli pre zástupcov orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (ďalej len „orgán SPODaSK“) zrealizované 3 pracovné stretnutia, z ktorých 1 bolo zamerané na tému pomoci tehotnej žene a matke dieťaťa mladšieho ako 1 rok, ktorej bol prerušený výkon trestu odňatia slobody a na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine a 2 stretnutia zamerané na výkon opatrení sociálnej kurately v prípadoch zanedbávania povinnej školskej dochádzky, závislosti dieťaťa na omamných látkach a trestnú činnosť mladistvých.

V roku 2017 boli akreditované subjekty zapojené do 23 výchovných skupinových programov alebo sociálnych skupinových programov, vykonávaných pre deti s problémovým správaním a s poruchami správania, do ktorých bolo zapojených 513 detí z 355-tich rodín, a 366 rodičov alebo osôb, ktoré sa o dieťa starajú. Na účely výkonu výchovných opatrení bolo schválených 5 výchovných programov alebo sociálnych programov na zabezpečenie účelu výchovného opatrenia pre deti, ktorým bolo uložené výchovné opatrenie (49 detí), s možnosťou účasti rodičov alebo osôb, ktoré sa osobne starajú o dieťa (61 rodičov, 35 rodín).

Na tému zisťovania názoru dieťaťa a vedenia rozhovoru s dieťaťom bolo v roku 2017 zrealizované vzdelávanie, ktoré absolvovalo 255 zamestnancov oddelení SPODaSK a referátov poradensko-psychologických služieb úradov PSVaR. Podpora práce s dieťaťom a jeho rodinou bola témou zrealizovaných 34 metodických stretnutí organizovaných pre rodinných asistentov a členov odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení a podporu náhradnej rodinnej starostlivosti. Taktiež boli pre orgány SPODaSK zrealizované metodické dni zamerané najmä na vyhodnocovanie životnej situácie detí, plánovanie sociálnej práce s rodinou a poskytovanie súčinnosti súdom v prípadoch výkonu súdneho rozhodnutia vo veciach maloletých.

Detské domovy v roku 2017 pravidelne vypracovávali mesačné hlásenia o všetkých prípadoch detí, pre ktoré bolo potrebné zabezpečiť odborné činnosti prostredníctvom iných právnických a fyzických osôb. Jednotný postup v tejto oblasti bol zabezpečený vypracovaním internej normy Ústredia PSVaR. Najčastejším dôvodom, pre ktorý detské domovy pristupujú k zabezpečovaniu týchto odborných činností a k následnému premiestneniu (krátkodobému alebo trvalému), sú poruchy správania, nezvládnuteľne výchovné problémy, páchanie trestnej činnosti. K 31.12.2017 išlo o 269 detí z celkového počtu 4579 detí umiestnených v detských domovoch.

Úrady PSVaR pravidelne preverovali aktuálnu situáciu maloletých detí umiestnených na základe rozhodnutia súdu v resocializačnom stredisku. V roku 2017 boli vykonané pracovné návštevy v 3 resocializačných strediskách.

Úrady PSVaR boli v roku 2017 usmernené v oblasti vykonávania opatrení pre dieťa a jeho rodinu v prirodzenom rodinnom prostredí, u ktorého je podozrenie z užívania omamných látok.

Ústredím PSVaR bola na rok 2017 schválená a zrealizovaná priorita zabezpečiť klientom mediáciu ako odbornú metódu na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine 7 úradoch PSVaR. Na úradoch PSVaR pôsobilo k 31.12.2017 spolu 61 plnohodnotných odborných tímov na realizáciu výchovných opatrení - výchovný program, sociálny program, program sociálneho poradenstva a psychologického poradenstva. V období roka 2017 bolo nariadených 765 právoplatných rozhodnutí o výchovnom opatrení v rámci SR.

K úlohe „Implementovať inovatívne postupy pre prácu s dieťaťom a jeho rodinou v zariadeniach s osobitným zameraním na princípy práce s dieťaťom so syndrómom CAN a jeho rodinou“, ktorá vyplýva z NP Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v zariadeniach, uvádzame, že v decembri 2017 bola vyhlásená výzva MPSVR SR a v súčasnosti prebieha príprava na podanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok.

NP Terénna sociálna práca v obciach I. (ďalej len „NP TSP“) je kontinuálnym pokračovaním NP TSP v obciach a je podporený v rámci OP Ľudské zdroje. NP TSP je implementovaný v období 4 rokov vo všetkých krajoch SR s celkovou výškou nenávratného finančného príspevku 29 340 353,16 EUR.

NP TSP I je zameraný na pomoc osobám, ktoré žijú v riziku chudoby, sú ohrozené sociálnym vylúčením alebo sú sociálne vylúčené. Táto pomoc je poskytovaná formou priamej podpory týchto osôb alebo zvyšovaním dostupnosti a kvality služieb, celkovej sociálnej infraštruktúry a ďalších nástrojov pomoci prostredníctvom preventívnych opatrení, vzdelávania, odbornej prípravy, výskumu, zdravotnej starostlivosti a pod. NP prispieva k zvýšeniu aktívnej účasti ľudí na riešení svojej sociálnej situácie, na zefektívnení súčasných a zavedení nových nástrojov s aktívnou účasťou cieľových skupín.

Aktuálne je do projektu zapojených 233 subjektov (224 obcí a 9 MVO z toho 1 MVO realizuje TSP v 2 obciach). TSP sa realizuje v 234 obciach/mestách. Zo zazmluvneného počtu TSP/TP vykonávalo k 31.12.2017 terénnu sociálnu prácu 507 pracovníkov (252 TP a 255 TSP). V roku 2017 z projektu profitovalo 40 425 klientov.

V marci 2017 bolo zverejnené oznámenie o možnosti zapojenia sa do NP TSP I pre organizácie, ktoré sa systematicky venujú sociálnej práci s ľuďmi bez domova vo vybraných mestách SR. Na základe oznámenia je v súčasnosti zapojených do NP TSP I 9 subjektov (OZ Proti prúdu, Depaul Slovensko, OZ Vagus, Gréckokatolícka charita Prešov, Človek v tísni, o.p.s. - pobočka Slovensko - Plavecký Štvrtok, EURO-DONO – Hunkovce, EURO-DONO – Kapišová, Grécko-katolícka charita Prešov, Partnerstvo sociálnej inklúzie okresov Stropkov a Medzilaborce – Bukovce a Občianske združenie DOM NÁDEJE – Martin).

V rámci dotačného mechanizmu MPSVR SR bolo v roku 2017 v rámci oblasti prevencie kriminality podporených 8 projektov primárne alebo sekundárne podporujúcich prevenciu kriminality v celkovej sume 70.540,- EUR, edičná činnosť v celkovej sume 25.000,- EUR a 17 projektov na podporu rodovej rovnosti v celkovej sume 112.400,- EUR.

V roku 2017 bol v rámci Národného akčného plánu pre prevenciu a elimináciu násilia na ženách 2014 – 2019 vypracovaný nový národný projekt z OP Ľudské zdroje „Prevencia

a eliminácia rodovej diskriminácie“, do ktorého spustenia bolo Koordinačno-metodického centrum pre prevenciu násilia na ženách (ďalej len „KMC“) podporené z rezervy vlády SR, čím sa zabezpečilo pokračovanie v činnosti samotného KMC, vrátane národnej bezplatnej poradenskej linky 24/7, ktorá je zameraná na telefonickú krízovú intervenciu pre ženy a rodiny zažívajúce násilie v rodinách. Priebežne boli do praxe zavádzané tiež programy práce s páchatelmi domáceho násilia (terciárna prevencia) a to v rámci KMC, ako aj prostredníctvom projektov OZ Aliancia žien Slovenska.

V rámci kampane proti sexuálnemu násiliu bola spustená nová verzia stránky www.zastavmenasilie.gov.sk (vrátane rozšírenia domény) a tiež bola zrealizovaná informačná kampaň so zameraním na prevenciu sexuálneho násilia u mladých ľudí s názvom: „Pretože hovorím NIE“, o ktorej sú ďalšie informácie zverejnené na www.hovorimnie.sk.

V roku 2017 bola podporená aj primárna prevencia násilia na ženách, najmä so zameraním na mladých ľudí – a to formou prednášok na školách uskutočnených KMC, ako aj samotnou kampaňou „Pretože hovorím NIE“.

Medializácia problematiky násilia páchaného na ženách a zvyšovanie povedomia v spoločnosti o tejto problematike bola podporená najmä prostredníctvom účasti riaditeľky odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR a zamestnankýň uvedeného odboru a KMC na rôznych diskusiách v TV a na verejnosti, ktorých výstupy sú k dispozícii na stránke www.zastavmenasilie.gov.sk.

V rámci inšpekcie práce bola v priebehu roku 2017 vykonaná kontrola dodržiavania povinnosti zamestnávateľov vyplácať zamestnancom mzdu, v rámci ktorej bolo v uvedenom období zistených 251 prípadov nedodržania tejto povinnosti. V rámci rizikovej skupiny mladistvých osôb bolo v roku 2017 pri výkonoch kontrol zo strany inšpektorátov práce skontrolovaných 79 mladistvých a fyzických osôb, ktoré nedovŕšili 15 rokov veku. Z toho bolo zistených 21 prípadov nelegálneho zamestnávania mladistvých.

Od 1. januára 2015 vstúpil do účinnosti zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý upravuje pravidlá ochrany zamestnanca ako osoby disponujúcej informáciami o protispoločenskej činnosti, o ktorej sa dozvedela v súvislosti s výkonom svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, a z uvedeného dôvodu je potrebné ju chrániť pred prípadnou odvetou zo strany zamestnávateľa. V období roka 2017 bolo na inšpektorátoch práce zaevidovaných spolu 10 chránených oznamovateľov, z toho v 6 prípadoch bola ochrana poskytnutá inšpektorátmi práce a v 4 prípadoch bola ochrana priznaná krajskou prokuratúrou. V kontrolovanom období roka 2017 boli podané 4 žiadosti o súhlas na pracovnoprávne úkony. V 3 prípadoch bol udelený súhlas na doručenie upozornenia o porušení služobnej disciplíny, nakoľko zamestnávateľ dostatočne preukázal, že to nijako nesúvisí s oznámením trestnej činnosti. V 1 prípade inšpektorát práce súhlas na doručenie upozornenia o porušení pracovnej disciplíny neudelil. Na inšpektorátoch práce evidujú v predchádzajúcom kalendárnom roku spolu 9 žiadostí o pozastavenie účinnosti pracovnoprávneho úkonu. V 7 prípadoch inšpektoráty práce rozhodli kladne a vydali potvrdenia o pozastavení účinnosti pracovnoprávnych úkonov, v dvoch prípadoch inšpektoráty práce žiadostiam nevyhoveli.

Národný inšpektorát práce a inšpektoráty práce prostredníctvom svojich zákonných oprávnení naďalej venujú pozornosť problematike oznamovania závažnej protispoločenskej

činnosti, a to prostredníctvom inšpekcií práce vykonávaných na pracoviskách zamestnávateľov, taktiež v rámci bezplatného poradenstva, ako aj v rámci zabezpečovania ochrany oznamovateľov nekalých praktík.